

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM. — Pol; letoletno: 4 RM. — Pol
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; letoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —60.

Zahteve našega časa.

Ko smo se zadnjič na tem mestu spomnili obletnice začetka svetovne vojne, smo ugotovili, kako je ta svetovna katastrofa do dna spremenila človeške nazore o urejenem življenju, o moralnih in pravnih vrednotah in končno o osnovah v zgradbi človeške družbe. Nankrat so se pred narodi pojavili številni problemi, ki jih je bilo treba reševati, čeprav so se mogoče državniki in politiki predvojne dobe z vsemi silami upirali kakršni koli spremembi dotlej priznanih oblik javnega življenja. Vsak narod se je lotil novih problemov po svoje, kajti vsak narod je bil postavljen pred naloge svoje vrste, ki jih je bilo treba reševati na svoj način.

Povojna Evropa nudi nadvse zanimivo sliko prizadevanj, s katerimi so posamezni narodi skušali najti izgubljeno ravnotežje. Nekaterim narodom se je to več ali manj posrečilo, ni pa se posrečilo najti rešitve, ki bi vsaj Evropi, če že ne celemu svetu, vrnila tisto ravnotežje, ki bi poedinim narodom zagotovilo miren in nemoten razvoj. Povojna Evropa torej ni bila sposobna izdelati recepta, ki bi bil v stanju ozdraviti obolelo človeško družbo v celoti. Pač pa se je tekom desetletij pokazalo, da je treba imeti pred očmi vsaj nekatere osnovne ideje, če naj bo prizadevanje za zdravo rast naroda uspešno. Predvsem mlajši narodi, ki se ne morejo naslanjati na stoletne tradicije, se morajo prizadevati z vsemi silami, da pridejo pravočasno v soglasje z zahtevami časa. Sicer bo šla zgodovina — pa čeprav samo začasno — preko njih in mimo njih, kajti zakoni življenja se ne ozirajo na ozkostranske nazore nekaterih povprečnežev.

Slovinci smo zelo mlad narod, zato je tem bolj važno, da korakamo s časom; niti dneva ne smemo izgubljati v praznem ugibanju in malenkostnih marnjah. Vsak posameznik kakor tudi celota si mora biti na jasnem o najbitnejših sodobnih vprašanjih, kajti le tako je mogoče, da vsak člen v narodni družini doprinese svoj delež k zgradbi narodne skupnosti. Naj v naslednjem omenimo samo nekatere osnove, ki so bitno potrebne za zdrav razvoj v soglasju z zahtevami našega časa.

Zgodovina zadnjega poldrugega stoletja je pokazala, da morajo narodi zavestno spoštovati sebe in svojo preteklost, če hočejo svojim potomcem zagotoviti nadaljnji narodni obstoj. Narodnostna ideja in narodna samozavest sta postali odločilnega pomena v življenju evropskih narodov. Kdor danes želi, da njegov narod ne utone v morju ostalih kot brezoblična in brezosebna stvar, mora biti pripravljen, da vsak čas zastavi vse svoje sile za narodno samobitnost in narodno čast. V trenutku, ko se posamezni narodi borijo za čim boljši in svetlejši prostor pod soncem, narodna mlačnost ne more biti več dovoljena. Slovenec, ki ti je draga tvoja materna govornica, ki spoštuješ svojo narodno melodijo in čistiš svoj narodni značaj, če hočeš, da sila življenja ne bo zabrisala sledov tvojega naroda, tedaj se moraš boriti za svoj prostor pod soncem brez ozira na to, če si mogoče v drugih vprašanjih življenja drugačnega mnjenja kot tvoj sosed. Narodov obstoj je skupna potreba obeh in skupna borba za samolastno narodno življenje vaju mora družiti tudi tedaj, kadar se na drugih življenjskih področjih med seboj prepirata.

Moderna doba pa je potrdila še drugo nujnost v življenju narodov: Sodobni človek ne bo mogel trajno uspevati brez zadostnega čuta socialnosti. Sodobne

zgodovine ne ustvarjajo več posamezniki ali tenke vrhnje plasti v narodu, temveč celota naroda od zadnjega hribovskega kmeta pa do prvega ministra. Napačno bi gradil, kdor bi se naslanjal na nekatere izbrance med narodom, široke plasti pa bi puščal v bedi in nevednosti, češ, saj ne poznajo udobnosti življenja in so lahko zadovoljni z malim, toliko, da životarijo z dneva v dan. Današnji čas ne dovoljuje več take miselnosti, ker ta razdira narodno skupnost v tabor samozadovoljnih in množico nemaničev. Za vsakega člana narodne družine mora biti dovolj dela, q tudi dovolj kruha. Zato se ne more več brez pridržka priznavati načelo, da se narodno gospodarstvo lahko prepušča samovolji posameznikov, ki zaradi lastnih koristi nimajo dovolj čuta za skupne potrebe naroda. Tu je potrebna nadosebna kontrola, ki upošteva koristi vseh članov narodne družine.

Slovinci smo po svojem duševnem ustroju globoko veren narod. Bilo bi napačno, če bi si to svojo lastnost razlagali z dejstvom, češ, da smo mlad narod in zaradi tega še nismo dosegli ti-

ste stopnje razvoja, ko postane človeku vera nepotrebna. Taka misel bi nam lahko postala usodna. Nikakor ni slučaj, da smo Slovenci globoko religiozni. Vsem Slovanom je skupna lastnost da pomeni v njihovem življenju religija bistveno notranjo potrebo. Slovani so bili po svojih duhovnih nagnjenjih kristjani, še preden so poznali krščanstvo. Zato je bilo tudi mogoče, da so sprejeli krščansko idejo ljubezni kot resnično razodetje. Brez nauka ljubezni bi bilo notranje življenje strahotno prazno. Šele v krščanstvu slovanska duša zaživi kakor se odpre cvet ob žarkih pomladnega sonca. Prav radi tega pa je nauk ljubezni tisto osnovno gibalno, ki bo omogočilo Slovanom, da v zmedbi splošnih moralnih zmot končno nekoč uveljavijo svoje poslanstvo bratskega sporazuma med narodi.

V tem osnutku je bilo mogoče zajeti samo nekaj osnovnih misli, ki tvorijo vsebino sodobnih vprašanj, vendar je morebiti s tem podana vsaj pobuda, da vsakdo razmišlja zase, kako bi bilo mogoče njegovo delo in ravnanje spraviti v soglasje z zahtevami naše dobe.

Gdansk zopet središče evropske pozornosti.

Časopisje raznih držav je poskrbelo, da vprašanje Gdanska skozi celo poletje niti za trenutek ni bilo pozabljeno. Vendar pa se v zadnjem času napetost okoli tega problema očitno stopnjuje in se bo v bližnji bodočnosti gotovo še bolj povečala. Na govor maršala Rydz Smiglyja v Krakovu je pretekli četrtek svobodno mesto Gdansk odgovorilo s protestnim zborovanjem, na katerem je govoril gdanski vodja narodno-socialistične stranke Forster. V tej zvezi je zanimiva okolnost, da je gauleiter Forster v zadnjem času v kratkih presledkih dvakrat zaporedoma obiskal kanclerja Hitlerja. V široko zasnovanem govoru je Forster navajal izvlečke iz poljskega in drugega časopisja k gdanskemu problemu ter iz njih izvajal popolnoma razumljivo in upravičeno današnje stališče svobodnega mesta Gdanska, ki hoče zopet nazaj v naročje rajha. Posebej na Poljsko je naslovil sledeče misli:

Gdansk se ne boji nobenih groženj z vojno. Narodni socialisti v Gdanskem so poskrbeli za to, da prebivalstvo ne izgubi živcev in da ohrani zaupanje do vodstva. Poleg tega pa so v zadnjem času storili vse, da onemogočijo morebiten napad na mesto. Poljaki naj se zavedajo, da Gdansk ni sam, temveč da stoji za njim vsa Nemčija,

priljubljena priskočiti v slučaju potrebe na pomoč.

Ob koncu svojega govora je Forster v zaključnih točkah orisal stališče Gdanska, v katerem je podčrtal neomajajo voljo prebivalstva, da se hoče vrniti v okrilje rajha, posebno očitno pa je poudaril odločno vero gdanskega prebivalstva, da bo ura vrnitve k rajhu kmalu prišla.

V zvezi z gdanskim problemom je treba omeniti tudi zadnji dvodnevni obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Salzburgu pri zunanjem ministru Ribbentropu. Grofa Ciana je sprejel končno tudi kancler Hitler. Kakor poroča „Völkischer Beobachter“ je bila v teh razgovorih dosežena popolna soglasnost glede postopka v gdanskem vprašanju. Zato je pričakovati, da bo razplet dogodkov v bližnjih tednih zelo zanimiv in najbrž tudi v znamenju povečane napetosti.

Sestanek zunanjih ministrov v Salzburgu.

Pretekli teden je prispel v Salzburg italijanski zunanji minister grof Ciano. Z nemškimi zunanjimi ministrom Ribbentropom je imel več razgovorov o položaju v Evropi in še posebej o gdanskem vprašanju. Oba zunanja ministra

je dvakrat zaporedoma sprejel tudi kancler Hitler. Kakor poročajo nemški in italijanski listi, se je na tem sestanku zopet pokazala popolna soglasnost Italije in Nemčije v vseh evropskih vprašanjih, in v gdanskem vprašanju še prav posebej. S tem so zavrženi glasovi inozemskih listov, ki so trdili, da med Italijo in Nemčijo v zadnjem času v zunanjepolitičnih vprašanjih ni več enotnosti.

Maršal Göring o vtisih svojega inšpekcijskega potovanja.

Skoro tri tedne je maršal Göring potoval po industrijskih okrožjih Nemčije in pregledoval vse važnejše industrijske naprave, ki so v zvezi z nemško štiritletko. Obenem je maršal obiskal industrijska središča za nemško zračno silo in utrdbne na zapadni meji. V svoji izjavi, ki jo je ob koncu svojega inšpekcijskega potovanja podal nekemu novinarju, je med drugim povedal: „Na tem potovanju sem videl in spoznal nemškega človeka na delu. Moja glavna skrb je bila, da poskrbim za varnost najvažnejših industrijskih pokrajin proti sovražnim napadom iz zraka. Pregledal sem mnoga letališča in predvsem upošteval potrebo, da bo zlasti Porurje zaščiteno pred napadi iz zraka. V zahodnih utrdbah sem dal zadnja navodila pri gradnji položajev za obrambo proti letalskim napadom“. Nato je Göring dejal, da mu je žal, da se njegovega inšpekcijskega potovanja niso udeležili državniki, ki se pečajo s politiko obkroževanja. Tako bi lahko spoznali dejanske sile nemškega naroda. Razumeli bi tudi, zakaj nemški narod dela za mir, toda za mir, kakršnega želi sam nemški narod. Čeprav bi tuji državniki ne razumeli, čemu preurejamo svoje gospodarstvo, bi vendar lahko ugotovili, da v Nemčiji ni nobene nervoznosti. Mi smo tudi dalje mirni in z zaupanjem vase pričakujemo tisti mir, ki ga hočemo. Vendar pa smo tudi pripravljeni, da se branimo, če bi morda drugi ne dali tega miru, ali če bi nekdo hotel narediti neumnost in potegniti Evropo v vojno. Na vsej poti nihče ni govoril o vojni, temveč so vsi govorili o ciljnih svojega dela in prav to je temelj nemške življenjske sile.“

Španija — avtoritarna država.

Z imenovanjem nove španske vlade, ki je bila zaprisežena preteklo soboto, je nastopila za Španijo nova doba, ki začenja v znamenju avtoritarnosti pod vodstvom generala Franca. Nekaj tednov sem se prihajala iz Španije poročila, ki so govorila o različnih mišljenjih posameznih vodilnih osebnosti glede bodoče oblike španske vladavine in zlasti glede bodoče španske zunanje in notranje politike. Kot vidno znamenje različnega pojmovanja državne politike se lahko smatra atentat na majorja civilne garde Gabaldorja. Posledica tega umora je bilo 60 smrtnih obsodb na naglem sodišču. Vlada je pač hotela pokazati, da se sedaj z atentati ni mogoče več šaliti. — Sledila je reorganizacija političnih strank in političnega življenja sploh. Španska falanga je bila proglašena kot edina državna stranka. Na čelu stranke je „caudillo“, to je vodja (kakor „duce“ ali „Führer“). Caudillo je obenem poglavar države, vrhovni komandant vojske in strankine milice ter hkrati tudi predsednik vlade. Vse te odgovorne funkcije so združene v osebi generala Franca, ki je s tem postal vodja španskega naroda. Caudillo ali vodja ima izredne pravice v državi: on imenuje ljudi na vse važnejše položaje v stranki in državi, izdajati sme celo zakone brez soglasja ostalih članov vlade, če to smatra za potrebno.

Državna delovna služba pri žetvi.

Zander-V.

Člani državne stranke — falange — lahko postanejo tudi oficirji in podoficirji. S to odredbo je general Franco dosegel, da se oblast sorazmerno porazdeli na civilne politike in na vojsko in da ne bo mogla prevladati niti sama vojska, pa tudi ne civilno članstvo stranke.

V novi vladi je ostal Serrano Suner notranji minister, general Jague pa je postal minister za letalstvo. Notranji minister Suner je poznan zagovornik sodelovanja Španije z Nemčijo in Italijo, general Jague pa je pobornik za špansko nevtralnost. Iz tega sestava nove vlade bi se dalo sklepati, da je hotel general Franco med raznimi strujami doseči kompromis.

Tudi na Daljnem vzhodu se obetajo novi dogodki.

V zadnjem času je imela japonska vlada več važnih sej, na katerih se je sklepalo o nadaljnem zadržanju Japonske do evropskih problemov. Kakor pravijo poročila, so vojaški krogi odločno mnenja, da bi bilo potrebno čim bolj poglobiti prijateljske odnose Japonske do Nemčije in Italije in dosežanje politično prijateljstvo razširiti v vojaško sodelovanje. Istočasno pa poročajo nemški listi o nekem pismu, ki ga je predsednik Združenih držav Roosevelt naslovil osebno na Stalina. Po teh poročilih predlaga Roosevelt da bi Ameriške združene države in Rusija sodelovale skupno na Daljnem vzhodu proti Japonski. Amerika obljublja Rusiji takojšnjo pomoč, če Sovjeti sklenejo čimprej vojaški pakt z Anglijo in Francijo. Dalje predlaga Roosevelt skupno gospodarsko pomoč Kitajski generala Cankajška. Roosevelt bi bil po sklenitvi vojaške pogodbe med Anglijo, Francijo in Rusijo takoj pripravljen poslati v Moskvo posebno delegacijo, ki bi naj vodila razgovore v zgoraj navedenem smislu.

Teden v besedi.

Svet sovjetskih komisarjev je sklenil oklicati zedinjenje med sovjetsko Rusijo in Zunanjo Mongolijo. Dosedaj je bila Zunanja Mongolija samostojna republika in samo pod ruskim varstvom.

Nemci v češko-moravskem protektoratu bodo po novem zakonu prejeli posebno odškodnino za vse izgube, ki so jih imeli pod režimom prejšnje češko-slovaške republike. Predvsem jim bo povrnjena škoda, ki so jo utrpeli za časa lanskoletne sudetske krize.

Francoske oblasti objavljajo, da bodo v Franciji kmalu tudi že vsi otroci pod deset let starosti imeli svoje protioplinske maske.

Minister dr. Goebbels je imel v Benetkah sestanek z italijanskim propagandnim ministrom Alfieri-jem zaradi čim tesnejšega sodelovanja med Nemčijo in

Italijo na področju tiska, propagande, radia, filma in teatra.

Bolgarska službena agencija je demantirala vesti o koncentraciji močnih oddelkov na turški meji ter o izpraznitvi obmejnih krajev po civilnem prebivalstvu.

Vojvoda Kentski se je odpeljal iz Jugoslavije v Atene, kjer ostane več dni.

Po poročilih listov je sedaj v Evropi pod orožjem blizu 11 milijonov vojakov.

Španski listi zahtevajo od Angležev vrnitev Gibraltarja. Obenem utrjujejo tamošnjo mejo s kopanjem strelskih jarkov in postavljanjem barikad na glavnih cestah iz Gibraltarja.

Angleški vojni minister se je zopet sestel s predsednikom francoske vlade, ki je obenem francoski vojni minister v nekem kraju ob Azurni obali.

Jugoslovanski ministrski predsednik Cvetkovič je pretekli četrtek odšel v Italijo, kjer bo gost Piedra Capoferrija, predsednika fašistične zveze industrijskih delavcev.

Angleška in francoska vojaška misija sta dospeli v petek v Moskvo, kjer ju je sprejel namestnik šefa generalnega štaba Smorodinov.

Španija je dobila novo vlado, v kateri imajo poleg falange odločilen vpliv generali španske vojske. Nova vlada ima namen poglobiti prijateljsko sodelovanje med Španijo in osjo Berlin—Rim.

Amerika je dovolila kitajski vladi dva milijona dolarjev posojila. To posojilo jasno dokumentira težnjo ameriške vlade, da podpre Kitajsko v njenem odporu proti Japoncem.

V Valencijo je prispelo 2500 stotov moke in večja pošiljatev krompirja kot dar Nemčije za špansko socialno pomoč.

Nizozemska je dobila novo vlado; njen predsednik pa je De Geer.

Močni potresni sunki so napravili prejšnji teden po številnih mestih srednje Bolgarije občutno škodo.

Kralj Karol je imel zadnji petek v Carigradu enourni sestanek s predsednikom turške republike İsmetom İnönü.

V nedeljo je nenadoma preminul na gradu Rottenstein general v. p. Ludwig Hülgerth, nekdanji avstrijski minister in koroški deželni glavar.

njegovo mirno deželo, nemir, ki je zagrabil tudi njega in njegov dom. Danes pa, tako nam kaže film, pase svoje ovce in orje mirno svoje njive sredi trdnjavskega pasu.

29.000 brezposelnih v Vzhodni marki.

Tekom julija se je zmanjšalo število brezposelnih za 16.000, tako da je javljenih pri delovnih uradih le še 29.692 brezposelnih. To so večinoma fantje, ki so končali različne šole, pa bodo tudi v najkrajšem času prišli do dela. Razen teh je prijavljeno še precejšnje število mladoletnih deklet, ki bi rade odslužile predpisano obvezno delovno službo in nad 11.000 delavcev, ki za delo niso popolnoma sposobni. Vendar so delovni uradi tudi tem po možnosti posredovali primerna mesta. Tako je od 114 slepcev dobilo primerno delo 45.

Največ brezposelnih je seveda na Dunaju, medtem ko jih je na podeželju le še 6600. Glavno delo uradov je obstojalo v zadnjem času v tem, da organizira delovne moči za pospravljanje letine in za važna državno-politična dela. Z zapostavljanjem zasebnih potreb se je to v polni meri posrečilo.

Vesti iz Jugoslavije

„Samouprava“ o položaju Jugoslavije.

Glasiilo jugoslovanske vladne stranke „Samouprava“ prinaša 10. avgusta uvodnik, v katerem se bavi o položaju Jugoslavije v sedanji mednarodni situaciji. „Samouprava“ pravi med drugim: „Država in njena naroda se morajo nemoteno razvijati in napredovati samo v primeru, če so nacionalno zavarovani in ako ne preti nobena nevarnost njihovemu miru in njihovi nacionalni samostojnosti. Jugoslovanska država — tako nadaljuje list — se nahaja v srečnem položaju, da je danes popolnoma varna in da ji ne preti nobena nevarnost, niti ta nevarnost ne, da bi jo zavlekli v tiste težke mednarodne zapletljave, ki označujejo naš današnji položaj v Evropi.“

Nato navaja glasilu vladne stranke vzroke tega ugodnega položaja, ki so v prvi vrsti v tem, da je politika jugoslovanskih državnikov znala zagotoviti svojim državljanom mir in vseh mejah in vse pogoje za učinkovito obrambo pred morebitnimi pustolovskimi poskusi. Na koncu pravi list:

„Po zaslugi te politike, v kateri uživa Jugoslavija notranji mir in spoštovanje od strani inozemstva, nimamo razloga, da bi se bali za našo bodočnost in zato je dolžnost vsakega Jugoslavana, da ne veruje v razne razburjajoče vesti. Jugoslovani naj verujejo le v svojo bodočnost in svojo moč, tako da se bodo mogli nemoteno posvečati gospodarskemu in kulturnemu delu. Za delo v tem pravcu imamo vse pogoje, ki so se

Iz naše države

Novi zakoni.

Tekom prve polovice tega leta je stopilo v veljavo 50 novih zakonov. Med temi so najvažnejši zakon o novi ureditvi Vzhodne marke in Sudetske pokrajine, zakon o združitvi Memela z Nemčijo, zakon o tehnični pomoči in o novi ureditvi dohodninskega davka.

„Völkischer Beobachter“ dostavlja k temu: „Medtem ko skušajo demokratični zapad in njegovi internacionalni zavezniki vcepiti inozemstvu sovraštvo do nemškega naroda, se trudi nemška vlada, da vedno bolj pospešuje notranjo izgradnjo države. Markantni zakoni označujejo posamezne etape tega razvoja.“ — S 1. avgustom t. l. velja tudi za Vzhodno marko nemški zakon o šolski obveznosti. Spremeni se v toliko, v kolikor traja v Vzhodni marki šolsko leto od jeseni do jeseni. Šolo-obvezen je vsak otrok, ki s 30. novembrom dopolni šesto leto. Po tem zakonu se kaznujejo tudi šolske zamude po predpisih upravnega kazenskega zakona.

Spominska slovesnost bitke pri Tannenbergu.

Čez dobrih 14 dni se bo vršila 25. letna proslava bitke pri Tannenbergu. 150.000 nemških vojakov je napovedanih za to slovesnost. Dolgo se že vršijo v majhnem mestecu Hohenstein v Vzhodni Prusiji priprave, da se svečanost 27. avgusta izvede v strumnem redu. V 42. posebnih vlakih se bodo pripeljali

udeleženci iz vse Nemčije. Med njimi bo blizu 40.000 starih vojakov, ki so se tannenberške bitke sami udeležili, in blizu 100.000 mladih vojakov sedanje nemške vojske.

Zapadni trdnjavski pas.

Zadnje dni je bila prva predstava filma „Der Westwall“. V kratkem bo šel ta film do zadnje gorske vasi, da bo vsak državljan spoznal ogromno delo, ki se je začelo na povelje kanclerja po 28. majniku 1938 na nezavarovani zapadni meji. Film kaže v kratkih in jasnih slikah vse, kar je bilo za to gigantno delo potrebno: les, žico, pesek, železo in — ljudi.

695.000 kubičnih metrov lesa se je porabilo, 6 milijonov ton cementa se je predelalo v beton, trije milijoni kolo-barjev bodoče žice so služili za izgradnjo zaprek. Da se je ves ta gradbeni material spravil na mesto, je bilo poleg vodnih transportov potrebnih še 8000 železniških vozov in 15.000 tovornih avtomobilov. Iz vseh teh ogromnih količin gradiva, ki jih skuša film po možnosti predočiti, je 530.000 delavcev zgradilo 22.000 betonskih zaklonov v globino 50 kilometrov.

Te utrdbe se razprostirajo ob zapadni meji od Švice pa tja do Holandske. Vidimo in gledamo prekrasno pokrajino ob Renu. Trdnjavski dela lepe pokrajinske slike niso pokvarila. Mogoče se je kmet tam ob Renu in v Pfalci čudil, ko je prišel nenadoma nemir v

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(30. nadaljevanje.)

„Prosim za par besedic,“ je vljudno rekel Bernhard in brez vabila sédel na stol poleg pisalne mize. Bože moj, kje bi kaj takšnega trpel tak ponosen plemič le pred tridesetimi leti!

Jablonsky se je premikal na stolu iz upognjenega lesa.

„No?“ V tem „no“ je zvenel poslednji spomin na nekdanjo plemiško čast spricho oderuškega posla.

„Vaša velmožnost izvoli biti v zadevi Podolskega z majhnim zneskom — nikar ne skrbite — saj je to samo okroglo deset tisočakov...“

Bog nebeški! Tale žid, ki je tako siromašen prišel v siromašno vas, govori s takšno lahkoto o desetih tisočih! Kje se je neki vzelo njegovo bogastvo nenadoma? No, Jablonsky je končno vedel, da žid ni sam, kadar se pripravlja za večja podvzeta. Dobro je vedel, da je solidarnost khagalov organizirana, da so tisočaki gotovi, kadar se pojavi tolstajski mošnja. Tudi to je vedel, da mladi

Zweigenthal uživa veliko zaupanje pri svojih soplemenjakih.

„Denarja rabimo, oče potrebuje svoje groše.“ Bernhard je obmolknil in prekanjeno pogledal Jablonskemu v obraz.

Egoistični, pohlepni mož je bil v istini grozno razburjen. Tako gladko je šlo vse v njegovem življenju, da ga je razjezila sleherni kepa prsti, ki se je nahajala na njegovi gladki življenski cesti.

„Kako ste nestrpni! Počakajte!“ On je vedel razen hranilničnih za svoj žiro na Kazimirjevih menicah, a se je nadejal, da jih bo krilo Podolje.

„Od srca radi, od srca radi. Prosim samo za pismo in za dovoljenje, da vknjižimo lastninsko pravico na Jablonovem. Tudi gospoda svaka počakamo.“

Jablonsky je planil s stola.

„Nikar tako naglo! Zweigenthal je dober prijatelj, on se pobota. Roka roko umije!“ Bernhard je zamežiknil z očmi in potegnili noge pod stol.

„Umazana roka ne umije čiste! Je srđito zaklical Jablonsky. „Kakšne besede so to! In vi se drznete!“

Ako se gospod srđi, naj gospod plača,“ je drzko odgovoril Bernhard in se poigraval z verižico.

„Ne prepiram se! Rekel sem samo, da bi počakali — končno, z vami nimam opravka!“

„Jaz ali oče, to je vseeno! Ampak govoriva naravnost.“

Podolje je zafurano, Podolje pride na boben. Samo dva kupca sta.“

Jablonsky je odprl oči in sédel na stol. V glavi se mu je pričelo svetlikati.

„Kdo bi danes kupil Podolje? Hiša je stara, polja izmozgana, stroji pokvarjeni, travniki zamočvirjeni. Ali ste videli letošnji pridelek? Razjokali bi se nad njim. Gospod Podolsky pa vendar ni maral nič slišati, da bi dal v najem, in je verjel oskrbniku. Oskrbnik je delal záse: Jure pojedel.“

Mnogo resnice je bilo v Bernhardovih besedah. Posestvo Podolskega je bilo v resnici do fermenta „zafurano“. Treba bi bilo mnogo novcev, da bi se napravilo spet plodonosno.

„To je bilo slabo gospodarstvo! Samo pomisliti je treba — gozdov celo morje, oskrbnik pa je kuril deske s podstrešja. Deske je palil in pepel prodajal.“

„Čemu mi pripovedujete vse to? Sem mar jaz kriv, da so slabo oskrbovali?“

„Rekel sem, da sta dva kupca,“ je nadaljeval žid, „in na oba imate vi največji vpliv.“

Jablonsky je razumel. V resnici, posestvo bi lahko kupila hranilnica.

„Pa drugi kupec?“ je vprašal Jablonsky.

„Vi, gospod, ali pa vaša svakinja.“

Uboga svakinja! Že davno je peštanska zabloda Kazimirjeva pogoltnila njeno doto! Ni bilo še tako hudo — a Kazimir je padel med tolpo zločinskih gospodičev — ponarejene menice so krožile krog peštanskih oderuhov. Kazimir je pisal pismo — edinole pištola mu je mogla pomagati. Cerovska je brez svakove vednosti zbrala svoje papirje ter jih poslala v Pešto. Nje silna navezanost k rodbini jo je privedla do tega koraka. In tako se je Bernhard v Cerovski motil.

„Hranilnice ne zadene nobena škoda, saj je na prvem mestu — vi, gospod, pa priigrate — deset tisočakov.“

Jablonskemu se je iz vse duše gabila ta kupčija, saj njegova lahka morala ni videla nič posebno spodtakljivega v takem indirektnem podkupu. Kupčije niso po duhu našim graščakom. Ali propadajo gmotno, ali pa izgube fini duh blagorodnega mišljenja. Graščaku zemljo! Tam so njegove korenine, njegova zdrava tla.

(Dalje sledi.)

ustvarili kot posledica dobre politike, katera nam nudi vsa jamstva za našo nacionalno bodočnost“.

Dr. Josip Janko — novi predsednik Kulturbunda.

Na zadnjem občnem zboru nemškega Kulturbunda, za katerega je vladalo veliko zanimanje, je bil izvoljen na mesto dolgoletnega dosedanega predsednika Ludvika Keksa odvetnik dr. Josip Janko iz Petrovgrada. Dr. Janko se je pričel že v dijaških letih udeleževati kot kulturni delavec med svojimi rojaki. Nemški krogi vidijo v njegovi izvolitvi zmago mladonemškega gibanja in pa najboljšo jamstvo za enoten nastop nemške narodne manjšine v Jugoslaviji.

Nov kovani drobiž.

Po nedavnem odloku jugoslovanskega finančnega ministra pride 16. avgusta v promet nov kovani denar, in sicer srebrni kovanci po 50 in 20 dinarjev in kovanci po 2 dinarja in 50 par iz mešanice aluminija in bronca. Istočasno, ko pride v promet nov kovani denar, bodo pričeli jemati iz prometa stare, zdajšnje kovance. Rok, v katerem bodo vzeli iz prometa sedanji kovani denar, znaša za kovance po 50 dinarjev šest mesecev, za ostali drobiž pa eno leto. — Medtem ko so bili sedanji kovanci izdelani v inozemstvu, so novi izdelek državne kovnice v Belgradu.

To in ono: Pri Veliki Pirešici v Sloveniji bodo v kratkem odprli nov rudnik prita — železnega kršča. — Preteklo nedeljo so se vršile na ljubljanskem letališču velike letalske tekme, pri katerih je bil navzoč tudi predsednik Cvetkovič z več člani vlade. — Vrsta slovenskih fantov, ki se je odpeljala na mednarodne tekme telovadcev v belgijski Liege, je zasedla drugo mesto. — Mesto upokojenega dr. Kosta Lukoviča je bil postavljen za šefa Centralnega presbiroja Boško Bogdanovič. — Kočevski Nemci so imeli nedavno veliko manjšinsko prireditve, katero je poselilo tudi večje število Nemcev iz rajha. — Werner March, ki je postavil berlinski stadion, je dobil od jugoslovanske vlade nalog za gradnjo olimpijskega stadiona v Belgradu. Stadion bo stal ob vzhodu starodavne-belgrajske trdnjave Kalimegdan nad izlivom Save v Donavo.

Ko študent na rajžo gre!

(„Pismo študentom“.)

Kdo ne bi poznal te vesele študentske pesmi, ki jo slišimo sedaj vsepovsod, kjerkoli dela in hodi naš študent! Spet se je vrnil med svoje v preprosti kmetijski stan, — ne gospod, ampak fant od fare, poln življenja, ki s svojo ponižnostjo kaže visoko spoštovanje do prastanu in v pridnem delu na polju in na travnikih svoj ponos, da je doma na kmetih. Med svojimi poživi ljubezen do rodne zemlje, do matere besede, do domačih šeg in običajev; tu mu začnejo prekipeti nove sile, da po končanem delu ne zdrži več doma in pohiti tja, kjer doni naša koroška narodna pesem, tja v slovenske vasi in doline! Na rajžo gre, da spozna prelepo svojo domovino.

In kakšna je ta zemlja, ki jo spoznava, jo li poznamo, da smo mu lahko kačipot po vseh vaseh in dolinah? — Slovenska je in lepa, nadvse lepa, ker je naša! Tam zgoraj pri Brdu se začneja, kjer je sedaj določena meja slovanstvu. Tam, kjer teče bistra Zilja, najdete prave slovenske korenine, v Mostah, na Plesišču in na Potoku. Na Brdu počiva naš Grafenauer. Ljubil je svoj rod, posebno pa je bil vesel naših študentov. Rad se je pogovarjal z njimi, jih učil in bodril, naj se ne bojijo težkoč in trdot življenja. Le boren križ nad njegovim grobom govori študentu, da je trpljenje bilo delež njegovega plodovitega delovanja. Onkraj na sončni strani Zilje pa sta doma Potokar Urban Jarnik, znani slavist, in veliki Matija Majar Ziljski, ki je odgovoril nekdanji cesarju na vprašanje, kod še bivajo tukaj Slovenci: „Od tukaj do Črnega morja nas je, Veličanstvo!“

Poznata li vse ziljske vasice od Brda do Brnce? V vsaki stoji lipa, znamenje slovsanske preteklosti in znak slovsanske sedanosti! In rdeči nageljni — ali vam ne govorijo o slovenski ljubezni, o preliti krvi in trpljenju? Še jih prištevamo k Ziljanom, naše Brnčane! Kdo ne bi poznal tega pevskega zboru, ki je zaslovel po vsem našem slovenskem svetu in po radiju še preko vseh meja?

Čisto blizu leži Baško jezero, kjer valovi neprestano šepetajo o tistem starčku v duhovniški obleki, ki je prvi zapel himno koroških dobrav: Njav čez jizaro. — Poznate kraje ob Dravi v Rožu in Gorjancih: Kostanje, kjer je prvič zapel Drabosnjak „slovenski pasijon“, Rožek in Št. Jakob, kraj narodne junakinje Miklove Zale, ki nam govori o hudem trpljenju koroške zemlje in naših očetov v tistih davnih časih. V sredi ponosnega Roža, v Svečah je bil doma naš oče Andrej Maternik-Einspieler, največji politik, kar jih je rodila slovsanska koroška mati.

Naprej hitimo mimo udarjene šentjanžke in tihe žihpoljske Matere božje tja do Gospe Svete z našimi narodnimi svetinjami! Kdor je stal ob teh slovsanskih prestolih, nikoli ne bo klonil, večno bo živel v njem zavest o neumrjo-

čem slovsanstvu. Naš svoboden narod si je tam volil svoje kneze, da bi mu vladali kot „pravični sodniki, branilci vere, vredni knežje časti“. Naši so tudi kraji tja do Sinje planine, trdnjava Djekše in Kneža, ki vabita v svoje planinsko zatišje in mir.

Srce Podjune, Klopinsko jezero nam je „domače tako, da nikjer tako ni“. Nedaleč proč počiva v Škocijanu prvi študentovski oče — Vinko Poljanec. Ob njegovem grobu smo pred letom zapeli: „Borci vi zvesti, ki prej ste odšli...“ Kako nam je že dejal svoje dni: „Naši so hribčki tja do Obirja in sive Pece, ki čuva pravljico o kralju Matjažu. Pa še Pliberk, Kapla, Libuča, Suha in kraji, ki jih najmanj poznate tam za reko Dravo, — tudi tam je naša zemlja, naša kri tod vedno še živi...“

Tako potujmo s študentom in se naučimo lepote domače zemlje. Veselja sprejmimo, kot ga z veseljem sprejemajo slovsanske mamice, naša mladina, fantje in dekleta, posebno pa naši mali, saj jim prinese polno novic, veselja in pesmi iz mladega srca kipečih! Zato pa le — vesel naj študent na rajžo gre!

Čirom naše zemlje

Vera starih Slovanov.

(Piše A. H.)

V dopolnilo čujmo še tretjega zgodovinarja Pavla Poljanca. Pove nam večinoma isto ko dr. Pivko, le v drugi obliki. Pazimo, kaj vsi posebno poudarjajo. „Glavne lastnosti slovsanskega značaja so že od davnih dob versko mišljenje, delavnost, ljubezen do materinščine in gostoljubnost. Slabih slabosti pa imajo tudi dovolj, zlasti nesložnost in lahkomišelnost“.

Že nekdanj so bili Slovani pobožni. Za dokaz navaja pričo Helmolda, ki pripoveduje o lepих navadah, lepих svetiščih, in romanju v daljne kraje pri Slovanih. Dalje nam pove, da so poganski Slovenci verovali v množino božanskih bitij. Kar je dobrega na svetu, to je po slovsanski stari veri od bogov. Bogovi so dajali ljudem življenje, zdravje, srečo in vse dobrote. Bogovom so pa bila nasprotna hudobna bitja, besi ali črti, ki so sovražniki ljudstva in pošiljali na svet siromaštvo, bolezen in hudobnost. Vladar v zadrugi bogov je Perun (Svarog), stvarnik sveta in nebes, toplote in svetlobe, bliska in groma. Peruna so častili najbolj. Njegova sinova sta sonce in ogenj. Tudi zahodni Slovani ob Odri in Labi so imeli še v dobi od 9. do 12. stoletja po Kr. vero v enega nebeškega boga, ki je vrhovni vladar, a se briga predvsem za nebeško področje, zemске zadeve pa prepušča drugim bogovom, ki so izšli iz njegove krvi. Ime „Bog“ (spominja na bogatstvo) so si ohranili Slovani iz onih pradavnih časov, ko so bivali še vsi Arijci skupno nekje v Rusiji ali Aziji. Slovani so po svoji blagosrčnosti umeli božanstvo bolj kot delivca dobrot, odtod ime „Bog“, ohranjeno v „Dažbog“-u (-daj obilnost), v sončnem bogu Rusov v 9. stl.

Jasno je, da so Slovani kot vsi Arijci prvotno častili nadzemske, najvišje bitje. Lastnosti prvotno nadzemskega, duhovnega boga so prenesli na naravne pojave (dobroto, gorkoto, svetlobo, rast) sonca in lune, ki so jih najprej posebili in potem pobožili. Sončni bog je Dažbog. Naštetem naj le še podrejene bogove. Radogast je bog gostoljubnosti, drugod vojske; Vesna je boginja pomladi. Veles pa je bog ali čuvaj čred. Živa je dajala rodovitnost zemlji. Triglav (3 glave) je vladar morja, zemlje, zraka; Svetovid je bog poletja, svetlobe, dobre letine. Njemu na čast so se obhajale slovsnosti ob žetvi. Razen teh je še množica duhov, dobrih in zlih, hišnih in poljskih. Med bese ali črte so šteli Striboga (bog nevihte), Tresa (bog strahu), Morano (boginja zime in smrti), Kurenta, boga razuzdanosti. Bogovom v čast in priporočilo so zažigali žrtve in opravljali

molitve. V imenu zadruga je daroval starešina v hiši, v imenu plemena pa župan v grajskem svetišču ali na ognjišču na vrhovih gora. Žrtvovali so poljske pridelke in živali, večinoma govedo in ovce.

Svetišča — lepa in velika — in posebne svečenike so imela samo severna (polabska) plemena. Sicer Slovani niso imeli pravih templjev in duhovnikov, mesto teh je zavzemal starešina in župan.

Duša ne umre, ampak se preseli na drugi svet. Tudi v spanju zapusti duša telo. Duše hudobnih davijo speče („mora“). Nekateri spečim izsesavajo kri („volkodlak“). Po smrti se duše potikajo okoli, v časih se vračajo na dom. Na gomilo so polagali jedi. Rajni starešina ostane na veke skrben čuvaj in branitelj svoje družine. Starešine in župani se po smrti časte kot hišni bogovi v podobi malih kipov. Brez teh „božkov“, dedov „šekov“ ni sreče pri hiši. (Konec sledi.)

Radsberg — Radiše. (Nova maša.) Slovenci praznujemo velike dneve čisto po svoje, vendar tako, da iz vsega odseva naša velika ljubezen in zvestoba do Boga in zemlje. Taka je bila tudi novomašna slovsnost č. g. Janka Lampichlerja. Veličastno so ga sprejeli Radišani na visoki planoti. Skozi večerno temo so spremljali z lučkami v domačo cerkev duhovnika — domačina, ki naj bi od sedaj naprej kot svečenik nosil luč svojemu ljudstvu. Še veličastnejše pa je bilo v nedeljo zjutraj slovo novomašnika od domače hiše, kjer ga je čakala vsa župnija v prazničnem razpoloženju. Močno so odmevale litanije, pete po lepi poti skozi njive in travnike tja do cerkve, pred katero je stopil na prižnico mil. g. tinjski prošt A. Benetek in v vznešenih besedah razlagal pomen duhovništva za ljudstvo. Pod mogočnim križem je slavljence opravil nato prvo svojo daritev ob ogromni udeležbi vernega ljudstva. Kakor pri maši smo tudi pri svatovski mizi na novomašnikovem domu občudovali radiške pevce. Pelo je vse, staro in mlado — znamenje, da niso polne sonca le sončne Radiše, ampak tudi srca veselih Radišanov!

Ludmannsdorf — Bilčovs. (Razne novice.) Tukajšnji posestnik in trgovec Martič Filip p. d. Plavc se je moral podvreči operaciji in se zdravi v sanatoriju „Marija pomagaj“ v Celovcu. Vrlemu našemu starešini želimo skorajšnje okrevanje. — V zadnjem času je zopet nemila smrt posegla med naše vrste. Mohorjevi družini na Potoku je ugrabila ljubljeno mater. Stara komaj 48 let, je morala zapustiti svojo družino ter se preseliti v dom večnosti, kjer sta se zopet sešla z njenim možem, ki je umrl pred 13 leti na posledicah vojne.

V Bilčovsu je mirno v Bogu zaspala p. d. Odračeva mati, stara 84 let. Doma iz Lapuševe družine v šentjanžki fari se je vsa leta svojega življenja trudila v skrbi za svojo družino. V Kovičah pri Foltanu je preminula Marija Einspieler, potomka slavnih Einspielerjev iz Sveč. Rajna je služila kot skrbna in zvesta gospodinja več let pri č. g. Šnedicu v Št. Ilju. V Želučah so našli v Dravi 4 letnega dečka, ki se je ponesrečil nekje v dravski dolini in padel v vodo. Pokopan je bil na pokopališču v Bilčovsu. Vsem rajnim daj Bog večni mir! Prizadetim naše sožalje! — Tudi v naši občini se je pojavila slinovka. Okuženi so trije hlevi v Moščenci in en hlev v Branči vasi. Posesniki trpe veliko škodo, ker živina ne sme na pašo. Tudi drugače se strogo pazi, da ljudje ne pridejo preveč v dotiko med seboj. Tako ne smemo v cerkev in študentje, ki so prišli pomagat k kmetom, so morali takoj zapustiti naše kraje. Letino počasi pripravljamo. Rži so slabe, drugo žito pa precej boljše. Pa smo zadovoljni, da nas je le Bog obvaroval toče.

Ferlach — Borovlje. Dela povečanja vodovoda so v glavnem končana. Pijemo že vodo novo pritegnjenih vrelcov. Letos torej ni bilo pomanjkanja pitne vode, kar se je prej skoraj vsako leto ponavljalo. Trenutno se mreža vodovoda v mestu samem še nekoliko razširi. — Spet in spet prihajajo skupine KDF letoviščarjev in so sedaj bili tu že v drugič Saksonci. Posebno se jim dopadejo naravne lepote našega kraja, katere fotografirajo v enomer. — Sredi julija je umrl v Celovcu ter bil pokopan v Borovljah 87 letni bivši uradnik tukajšnje tovarne g. Presnik. — Dne 30. julija se je tukaj poročil g. Hanzl Ojtzl iz Bistrice z gđ. Hildo Fric od Dol pri Borovljah. Cerkvena poroka bi se imela vršiti v cerkvi na Bistrici, a vsled slinavke v Svečah niti g. župnika niso pustili dol in se je zato vršila poroka v Borovljah. Ženitovanje se je nato praznovalo v prijazni hiši na domu ženina na Polani. Mlademu paru, ki sta oba iz zavednih narodnih družin želimo v novem stanu prav solnčnih dni!

St. Kanzian — Škocijan. Spet smo pokopali eno najboljših naših mater, Komarjevo mamo iz Male vasi. Tako nenadoma je šla iz naše srede, da skoro nismo mogli verjeti. Saj smo jo še par dni pred smrtjo gledali pri delu za družino in dom. Rajna je bila verna in prava družinska mati osmih otrok, katerim je dala seboj v življenje zvestobo do Boga in naroda. Štiri duhovniki in velika množica ljudstva so spremljali gostoljubno mater na njeni zadnji poti. Naj mirno počiva, Komarjevi družini pa naše iskreno sožalje!

Schwabegg — Žvabek. Zapustila je ta svet Karolina Zechner, sestra preč. g. dekana iz Železne Kaple, v 45. letu svoje starosti. Gospodinja je svojemu prečastitemu bratu, dokler je ni smrtna bolezen priklenila na posteljo. 10. t. m. smo jo spremljali k zadnjemu počitku. 11 duhovnikov je bilo med pogrebi. Č. g. Urankov se v ganljivih besedah slikali lepo življenje in smrt pokojnice. Za Jugovo družino pomeni žalostna izguba posebno hud udarec, saj je tekom tega leta izgubila že mater in komaj pred letom dobrega očeta. Bog naj jim je tolažnik! Preč. g. dekanu in ostalim žalujočim naše iskreno sožalje!

Zell — Sele. (Umrli je mož.) V ponedeljek 7. avgusta je po daljšem bolehanju preminul krojaški mojster g. Ferdo Pristovnik. Večkrat izvoljen za župana je vodil selsko občino celih 14 let do lanskega marca. Bil je tudi načelnik požarne brambe vsa leta od ustanovitve dalje. Na zadnji poti ga je spremljala velika množica iz domačih in sosednjih krajev, selski bojevnik in požarne brambe. Ob grobu se je poslovil od njega okrajni zvezni načelnik, pevski zbor pa mu je pel v cerkvi, na domu žalosti in ob grobu sta nas ganili dovršeno zapeti žalostinki „Vigred se povrne“ in „Nad zvezdami“. Rajni je bil značajan mož; zapuščala vdovo s tremi nedoraslimi otroci. Blag mu spomin!

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Koroški drobiž. V Rožu so odprli nov dom dobrodelne organizacije NSV. Namenjen je zaščiti otrok in mater. — V Kotmari vasi je uničil požar mlin in hlev posestnika Josipa Mandla. Škoda je velika. — Na Križni gori v Celovcu se je ponesrečil s kolesom delavski pomočnik Kašpar Schöffmann iz Žrelca. — V Galiciji je umrla vdova lovskega nadzornika Ana Tscherteu. — Galicijo in Zihpolje so posetili KDF-izletniki iz starega rajha. — V Železni kapli je umrl železniški sprevodnik Josip Sternad. Majhna železnica izgubi žnjim priljubljenega, dolgoletnega spremljevalca potnikov. — Železno kaplo je posetil avtoBUS s 33 člani družbe Koldey in Berlina. — V močvirju blizu Celovca so naleteli delavci pri svojem delu na brod, ki je bil 2 m globoko v blatu in ki je izdelan iz enega debla. Gre se tu za ostanek iz pradavnih časov, ko so pri nas ljudje stanovali v naselbinah na kolih. Nahaja se sedaj v celovškem muzeju. — Od 30. julija do 5. avgusta jih je zbolelo na Koroškem: za škrlatinko 23, za difterijo 21, in za oslovskim kašljem 33. — Med Pečmi in Podkloštom je povozil Pavel Klempferer gradbenega delavca Matijo Pinteriča. Vozač je bil težko ranjen, Pinterič pa je dobil razmeroma lahke poškodbe. Oba so prepeljali v beljaško bolnico. — 56 letna Marija Maurer iz Ledenic si je pri padcu iz postelje vsled nenadne oslabelosti zlomila desno roko. — Po poročilu „Völkischer Beobachter-ja“ primanjkuje na Koroškem 27.000 delavcev. Pri tem pa niti niso upoštevana privatna stavbena podjetja. — Na Koroškem je okrog 33.800 kmečkih podjetij. Če vzamemo, da gospodarji ena generacija približno 30 let, potem menja na Koroškem letno okrog 1000 kmetij svojega gospodarja in svojo gospodinjjo. A le za 400 teh mladih gospodarjev in gospodinj je prostora po koroških gospodarskih šolah.

Naša prosveta

3. Andrej Šuster-Drabosnjak.

(1768—1825?)

„Mi ne igramo, da bi kratek čas imeli ali da bi čast od ljudi želeli. Vso čast bomo mi Bogu dali in eksempl ljudem za poplajšanje dali.“ (Izgubljeni sin, prolog.)

Tako je razumel svojo nalogo koroški slovenski kmet-pesnik. Poznajo ga ne le koroški Slovenci, tudi onstran meje je znano njegovo ime in delo. Saj so ga vsemu slovenskemu svetu predvsem predstavili dr. Fr. Kotnik, dr. Kidrič, Niko Kuret i. dr. Kdor govori o koroški ljudski kulturi, slovenski ali nemški, mora imenovati tudi našega kmeta-pesnika. Sprejemal je nemške literarne proizvode, ljudske igre, legende, pripovedke i. t. d., ki so živele med ljudstvom in v starih knjigah in ki so zrcalile nekako srednjeveško gledanje življenja v verih in praznovanju. Oddajal je spet vse to v slovenskem jeziku, prepojeno s slovenskim duhom in po njem ustvarjeno za našega človeka. Tako so nastale njegove sveto-pisemske igre: Pod pesnikovim vodstvom so igrali igralci iz Kostanj „Trpljenje Kristusovo“. Začetkom tega stoletja so uprizorjali ta pasion z velikim uspehom še v hodiški okolici.

„Igra o izgubljenem sinu“ je pač najbolj znana igra izpod peresa Drabosnjakovega. Ohranil nam jo je prepis Janeza Lipca iz Dol pri Otoku (1877). Prilika, ki jo je pripovedoval Kristus preprostemu ljudstvu in ki je še danes najboljši tovrstni umotvor v svetovni književnosti, je stvarno obdelana v celoti in se prilega pesnikovem okolju. Zdi se, da slišiš slovenskega kmeta, ki z zaskrbljenim obrazom polnim milobe jemlje slovo od svojega sina:

„Tisti je srečen, kdor se boji Boga in se varuje tujega denarja in blaga. Največje kunšti so lepe čednosti na sveti.“

Čednost se na človeku najbolj svetli.“ Srednji vek se nam prikaže v naštopu angelov in hudičev, ki vplivajo na

odločitev v človeških dejanjih. Hudobija sveta, ki hodi vedno le za denarjem, je lepo podana kot plod preproste domišljije v krčmarju in njegovi hčerki. Igra je v celoti duhovnega značaja in izraža globoko versko prepričanje kmeta v prejšnjem stoletju.

Omeniti je treba še igro „Egiptovski Jožef“ in „Igro o Amanu in Esteri“. Leta 1811 je bil tiskan Drabosnjakov „Marijin pasijon“.

Drabosnjakovo delo ne obstoja le v prevajanju iz nemščine. Kakor pravi sam v „Svovenjem Obačju“, ki nam predstavlja nekako zbirko kmečke modrosti, je koval izvirne pesmi med svojim delom. Ko je stopal za oralom, je vedno nosil pri sebi zvezek in je vanj od časa do časa zapisoval svoje domisljice. Izvirno delo je tudi „Ena lepa celu nova latanija o tah hudih žien“, ki je prav duhovito in polno pristne kmečke šegavosti.

Ko so se ob nedeljah zbirali ljudje na pesnikovem domu, jim je pripovedoval zanimivosti iz knjig, pa tudi podpiral praznovanje v njihovem praznovanju. Napisal je celo knjigo za „copranje“, ki je še danes razširjena pod imenom „Kolomonov žegen“.

Iz Drabosnjakovih pesnitev doni pristno koroško narečje, ki se še vedno govori v okolici Vrbskega jezera. Ob enem pa veje iz njih tudi pristen kmečki ponos:

„Moja pamet me taku vči,
da od pavra pridajo vse reči.“

Naše gospodarstvo

Zakaj več zimskoga ječmena?

Med raznim žitom zavzema po naših krajih važno mesto zimski ječmen, in to iz več razlogov.

Veliko prednost ima zimski ječmen kot najzgodnejše žito, po katerem lahko pridelujemo vsakovrstne strniščne sadeže, zlasti ad jo, zeleno turšico itd. Razen tega je pa tudi najprikladnejša rastlina za vmesno posetev korenja in domače detelje. Posebno strniščno korenje je pri nas ugodno za vmesno posetev. Zgodnja žetev zimskega ječmena omogoči, da se korenje kakor tudi domača detelja zgodneje oprostita vrhu rastoče varstvene rastline in se začeta lahko krepko in samostojno razvijati. To je za take kraje, kakor so naši, največjega pomena posebno v rokah malega in srednjega posestnika.

Tudi daje skoro vedno zimski ječmen bogatejše pridelke in bolj tečno zrno kot jari ječmen. Njegova velika prednost obstoji tudi v tem, da se njegov pridelek lahko z umetnim gnojilom znatno poveča.

Kakor je zimskemu ječmenu že iz teh vzrokov pripisovati velik pomen za naše kmetijske razmere, tako moramo po drugi strani tudi priznati, da daje ječmen v zrnju in slami izvrstno krmo za naše živali. Njegovo zrnje je poleg turšice najboljše in najcenejše močno krmilo, ki ga doma pridelujemo. Ječmen daje izvrstno krmo zlasti za prašiče in govejo živino, pa ne samo, če jih je treba pitati, ampak tudi za druge namene. Ječmen dajemo z najboljšim uspehom doječim svinjam in molzni govedu. Pa tudi njegova slama je prav dobra klaja za govejo živino, ki jo z najboljšim uspehom primešavamo detelji in senu. Bolj je mehka in tečna kakor pšenična slama.

Da bo zimski ječmen čimbolje uspeval, se držimo naslednjih pravil:

Seje se navadno v drugi polovici meseca septembra. Pri zelo ugodni legi, pri zelo topli jeseni pa je bolje, če ga sejemo koncem septembra ali pričetkom oktobra, da ne pojde s prebujno rastjo v zimo.

Dajmo predvsem zimskemu ječmenu v jeseni fosforjevega in kalijevega gnojila, prav malo ali pa nič dušika! Dušikovo gnojilo je ječmenu istotako potrebno, toda potrebo

simo ga šele v zgodnji viredi.

Razume se, da bomo proti raznim boleznim ječmena uporabljali najmodernejša sredstva.

Spričo vseh teh prednosti je pridelovanju zimskega ječmena v bodoče posvečati več skrbi kot doslej, zlasti ker se dajo njegovi pridelki še v enem in drugem pogledu izboljšati. Predvsem z odbiranjem semen in s primernim gnojenjem bomo dosegli največje uspehe.

Živina in vročina. Kakor človek tudi živali težko prenašajo vročino, posebno goveja živina in prašiči v zatohlih in razgretih hlevih in svinjakah. — Zato veljaj naša briga v prvi vrsti zmanjšanju vročine v stajah s tem, da skrbimo za zadostno in pravočasno zračenje in pa za kopanje živine. Govejo živino kopajmo po možnosti v tekoči vodi, pazimo pa pri tem, da živina ni razgreta in potna ali voda premrzla, da je ne prehladimo. Z vročino pridejo tudi muhe in brenclji, ki zelo nadlegujejo živino. Mrčes se najrajši zadržuje v nečistem hlevu in pri nesnažni živini. Zato se moramo brigati sedaj zlasti za snago v hlevu in na živini. Če je pa kljub skrajni snagi še vedno te nadleže mnogo, si pomagaj tako, da živino pokropiš ali namažeš s 3% tobačnim izvlečkom ali pa z odcedkom kuhanega orehovega listja.

Ali naj se krava rabi za vožnjo ali ne? Na to vprašanje nam odgovarja izkušnja odločno: da! Kot vozno živino rabijo pri nas krave le mali posestniki; pri vožnji krave seveda ne zmorejo toliko moči kot voli ali bistri konji. Lahka vožnja pa ima za krave to prednost, da se primerno gibljejo, kar jim je za zdravje koristno. V času, kadar vozimo s kravo, je treba da ji dajemo nekoliko več krme nego ponavadi; obenem moramo paziti, da je ne presilimo v vožnji s pretežno naloženim vozom ali s

preglavno vožnjo. Tudi ji moramo dati na dan vsaj po šest ur počitka. Posebno pa moramo paziti, da krave, kadar je breja, na noben način ne poškodujemo. Par mesecev pred otelitvijo pa je najbolje, da je več ne vpregamo.

Na kurnico se na kmetih kaj rado pozabi. Ko se perutnina radi mrčesa, zlasti uši ne razvija dobro, je navadno vse drugo krivo, le nesnaga ne, ki je ponavadi v kurnici na kupe. Da bi bilo treba včasih vso kurnico razkužiti s „flitom“ ali s praškom proti kurjim ušem, za to ni potrebe in ne časa. Vendar se bo dobro izplačalo, če bodemo tej stvari zanaprej posvečali nekaj več skrbi kot doslej.

Koncem leta 1938 je znašalo število ovc v stari državi in v Vzhodni marki 5,1 milijonov. V primeri z letom 1933 se je število ovc dvignilo za 52%. Domače volne pa se je lani pridelalo 7,3 milijonov kil, to je za 67 odstotkov več ko pred šestimi leti. Tozadevni podatki pred kratkim izvedenega štetja še niso znani in bodo verjetno izkazali še višje števila.

Število svinj v Nemčiji. Glasom zadnjega štetja od 3. junija t. l. ima Nemčija brez Vzhodne marke 22,81 milijonov svinj, dočim so jih lani naštel samo 21,65 milijonov. Število svinj se je torej pomnožilo v enem letu za 1,7 milj.

Celovski živinski trg preteklega tedna. Voli posebne vrste 1,01, A kakovosti —,91, B —,73; krave A —,79 do —,85, B —,69 do —,77, C —,58 do —,65, D —,46. Biki kakovosti A —,81; teleta —,93; svinje 1,— do 1,18 mark za 1 kg žive teže.

Celovski trg. Uradno določene najvišje cene za zelenjad in sadje: Namizni karfiol I. 40, II. 26, špinača 35, solata v glavicah I. 26, II. 13, endivija 30, grah 33, stročje 30, kumare 26, čebula 20, zgodnji krompir 10 pfenigov za kg. Navedene cene veljajo za producente.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Največji vojaki na svetu. Švedski vojaki so med vsemi na svetu največji. Ko so urejevali statistične podatke o velikosti švedskih vojakov v raznih dobah, so ugotovili zanimivo okolnost. Leta 1885 je znašala povprečna mera švedskih vojakov 169 cm, leta 1905 že 171,4, leta 1925 povprečno 172,2 zdaj pa znaša 173 cm.

O kopeli. V Njujorku v Ameriki so pred kratkim zborovali zdravniki. Razpravljali so tudi o koristi kopeli. Neki znan zdravnik je izkušeni trdil, da ni dobro polivati se z mrzlo vodo po vroči kopeli, kar delajo ljudje, ki si na ta način menijo utrditi telo. Ta zdravnik je svaril pred prevročo kakor tudi pred premrzlo kopeljo. Kopel naj ne bo bolj vroča od 35° C. Kdor se stalno koplje v prevroči ali premrzli vodi, ta po mnenju tega zdravnika uničuje svoje telo ravnotako, kakor ga uničuje pijanec, ki stalno pije alkohol. Kopel mora biti prijetna. Ko se kopljemo, ne smemo imeti občutka, da nas peče ali zebe.

Trgovski potnik v puščavi. Neki ameriški potnik je z avtom zašel v mehiško puščavo, kjer mu je zmanjkalo bencina. Stotine kilometrov naokrog ni bilo žive duše. Mož se je vzpel na avto, potegnil revolver in ustrelil v brzojavno žico. Čez tri ure je bila na licu mesta izvidna patrola, ki je popravila vod in vzela moža s seboj. Tako se je rešil iz zagate, plačati je moral le odškodnino za popravilo.

Sveta Helena — otok lilij. — Pozabljeni otok v južnem delu Atlantskega oceana postaja zdaj drugič središče zanimanja. Nekdanji Napoleonov majestat so zamenjale zdaj krasne lilije. Uprava otoka je sklenila poskusiti kako bi se dale gojiti lilije na otoku in poskus se je zelo dobro obnesel. Cel otok se je spremenil v veliko cvetličarno lilij vseh barv, ki donša upravi tudi lepe dohodke.

Koliko tehta pičica na „i“? Da, tudi ta ima svojo težo! Razpolgamo s tako občutljivimi tehtnicami, da to lahko ugotovimo. Vzeli so list papirja, napisali nanj nekaj besed in ga točno izteh-

tali. Potem so napravili na „i“ piko, ki so jo prej namenoma izpustili, ter ponovno stehali papir. Ugotovili so, da se je teža zvišala, in sicer za 0,000000129590 grama. To je teža pičice na „i“.

Par za smeh

Razna mazila. „Vsak stan ima svoje težave,“ tolaži čevljarski vajenec svojega tovariša, ki ga je mojster našeskal: „Kralje mazilijo, advokate „mažejo“, nas pa „biksajo“.“

Sodnik: „Torej vi trdite, da vam je obtoženi rekel — vol?“ — **Tožitelj:** „Ne naravnost, gospod sodnik, mojemu sinu je rekel — tele.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 2. četrtletju 1939: nad 2300.

Joh. Leon sen.

knjigarna, trgovina s papirjem in tiskovinami

Celovec, Obstplatz 2, tel. 42

tiskarna, knjigovoznica

Celovec, Domgasse 17, tel. 653

Vabilo

na

izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Glinjah, registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši dne 27. avgusta 1939 ob 10. uri dopoldne v posojilničnih prostorih pri Cingelcu na Trati.

Dnevni red:

1. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.

2. Slučajnosti.

24

Načelstvo.